

«ΤΟΜΕΣ ΗΘΟΥΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΥ» & «ΝΕΟΛΑΙΑ.WWW.ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΧΩΡΟΣ»

Βιβλιοπαρουσίαση

Δύο ενδιαφέροντες συλλογικοί τόμοι, με τίτλους «Τομές Ήθους και Χώρου» και «νεολαία.www.δημόσιος χώρος», κυκλοφόρησαν πρόσφατα από τις εκδόσεις "Επίκεντρο".

τομές ήθους και χώρου

Τις "Τομές ήθους και χώρου" πραγματεύεται ο ομώνυμος συλλογικός τόμος 288 σελίδων, που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις "Επίκεντρο", περιλαμβάνοντας εξαιρετικά ενδιαφέροντα κείμενα των αρχιτεκτόνων

Κυριακής Τσουκαλά, Νικόλαου-Ιωνα Τερζόγλου και Χαρίκλειας Παντελίδου, καθώς και των: **Τζον Χέντριξ** (καθηγητή Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής στο Πανεπιστήμιο Lincoln της Αγγλίας), **Τζόνναθαν Χιλ** (καθηγητή στην Αρχιτεκτονική Σχολή Bartlett του University College London), **Κάρστεν Χάρις** (καθηγητή Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο του Yale) και **Κωνσταντίνου Μωραϊτή** (αρχιτέκτονας, καθηγητή ΕΜΠ).

Η εποχή μας, κρίσιμη καμπή του ιστορικού χρόνου, θέτει επιτακτικά ζητήματα ήθους και ζωής. Εδώ αρθρώνεται η προβληματική της τομής ήθους και χώρου που πραγματεύεται ο συλλογικός αυτός τόμος, η οποία στην πορεία της ενδελεχούς μελέτης της

λαμβάνει ποικίλες εκφάνσεις και ανοίγεται σε περισσότερες προσεγγίσεις, γεγονός που έθεσε στον τίτλο του βιβλίου την πληθυντική της απόδοση: Τομές ήθους και χώρου. Οι σύγχρονες αρχιτεκτονικές μορφές αποτελούν περισσότερο υπαινιγμούς μιας ηθικής "άλλης" από εκείνη της νεωτερικότητας παρά ένα "συμβάν" που ενέχει τη νέα ηθική. Ενδεχομένως ήρθε ο καιρός να στοχαστούμε εκ νέου την ηθική διάσταση του χώρου προσανατολιζόμενοι σε κατευθύνσεις ανάλογες με πτυχές της ζωής που η κριτική θεώρηση του μοντερνισμού απογύμνωσε αναδεικνύοντας δίπλα στο κοινωνικό-ταξικό, και το περιβαλλοντικό, το έμφυλο, το πολιτισμικό, το πολιτικό. Μπορούμε να στοχαστούμε μία κριτική λειτουργία της αρχιτεκτονικής; Την δυνατότητα της όχι απλώς να αντανakλά κυρίαρχα αξιακά συστήματα, αλλά και την ενδεχόμενη ικανότητά της να εγείρει την κριτική τους συμβάλλοντας ως εργαστήρι ποίησης στην ανάδυση νέου ήθους; Με αυτές τις προθέσεις οι "Τομές ήθους και χώρου" συνιστούν τόπο κριτικής θεώρησης σχετικά με τη συγκρότηση ενός πεδίου

συνάντησης της προβληματικής του χώρου με εκείνη της ηθικής, ένα πεδίο το οποίο κατανοούμε στο πλαίσιο μίας αγωνιώδους αναζήτησης οδών για την ευδωμία της ανθρώπινης συνύπαρξης. Συνδέσεις με το παρελθόν και σχεδιασμοί για το μέλλον εμπλέκονται στη νοητική αυτή διαδρομή, ενώ ποικίλες προσεγγίσεις του θέματός μας συμβάλλουν στην κατανόηση και περιγραφή του.

"Στον συλλογικό αυτό τόμο επιδιώκουμε να στοχαστούμε την αρχιτεκτονική όχι μόνο ως μία επιβεβαίωση, επικύρωση και ενίσχυση των κατεστημένων ηθικών κανόνων, ως μία εξύμνηση της καθεστηκυίας τάξης, αλλά και ως πεδίο ανάδυσης της δυνατότητας μίας κριτικής στους άδικους θεσμούς αυτής της τάξης. Μπορούμε να στοχαστούμε μία κριτική λειτουργία της αρχιτεκτονικής; Την δυνατότητά της όχι απλώς να αντανakλά κυρίαρχα αξιακά συστήματα, αλλά και την πιθανή ικανότητά της να δημιουργεί την κριτική τους και να συμβάλει στην ανάδυση νέων ηθικών συστημάτων;", διερωτώνται οι τρεις επιμελητές της έκδοσης.

νεολαία.www.δημόσιος χώρος άτακτες συναθροίσεις + λοξές διελεύσεις

Στη νέα κοσμοθεώρηση του επιφαινόμενου, της ευελιξίας, των άπειρων συνδυασμών και των ενδεχομενικών συμβάντων, ο αστικός σχεδιασμός επαναθέτει τις αρχές του και εκδιπλώνεται πτυχώνοντας τρέχουσες ανάγκες και επίκαιρους πόθους. Η συζήτηση περί πόλης και σχεδιασμού εμπλουτίζεται όσο ποτέ άλλοτε με τα πορίσματα της γνώσης των πεδίων της φιλοσοφίας, της ψυχανάλυσης και της ψυχολογίας και επεκτείνεται στους κλάδους των πολιτισμικών σπουδών, των σπουδών της κοινότητας, των σπουδών της νεότητας.

Η "νεότητα" διεκδικεί κρίσιμη θέση στη θεματική της σύγχρονης πόλης, καθώς διαχρονικά χαρακτηριστικά που αποδίδονται στους νέους, συνδέονται πλέον με τις ιδεατές ποιότητες του δημόσιου χώρου της γειτονιάς και της πόλης: ο δημόσιος χώρος γίνεται αντιληπτός ως πυκνωτής της ελευθερίας, της επιθυμίας, της διαφορίας, της συλλογικότητας, της δημοκρατίας και η ανάκτησή του ως τόπου δράσης των πολιτών και πρωτίστως των νέων τίθεται στις προτεραιότητες του σύγχρονου αστικού σχεδιασμού. Νέες ροπές και προσανατολισμοί για την σύνδεση τεχνητού και φυσικού, πολιτικού και κοινωνικού, ψυχαγωγίας και δημιουργίας, ατομικού και συλλογικού εγγράφονται εντός του δυναμικού πεδίου χωρο-κοινωνικής έκφρασης των νέων.

Οι χωρικές πρακτικές των νέων φέρνουν στη σκηνή δύο μεγάλα θέματα που συνάπτονται με τον σύγχρονο δημόσιο χώρο. Το πρώτο από αυτά αφορά νέα μορφώματα που αναδύθηκαν στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και της νεοφιλελεύθερης αντίληψης για τον πολιτισμό και τα οποία προκύπτουν από τη διάχυτη συμπλοκή ιδιωτικοποιήσεων, εμπορευματοποιήσεων και καταναλωτισμού. Οι σύγχρονοι πολυλειτουργικοί-πολυκαταναλωτικοί τόποι με την ελεγχόμενη πρόσβαση νοούνται ως συλλογικοί χώροι που προσφέρουν κοκτέιλ ασφάλειας και ελευθερίας και ανήκουν στο σύστημα των ιεραρχημένων χώρων που παράγουν οι εξουσιαστικές δομές της κοινωνίας. Η παρεκκλίνουσα συμπεριφορά των νέων σ' αυτούς τους χώρους αποτελεί ένα είδος αρνητικού σχολιασμού της ταυτότητας των τελευταίων που συνδέεται άμεσα με αξίες της κουλτούρας του ύστερου καπιταλισμού, ανάμεσα στις οποίες και ο καταναλωτισμός. Το δεύτερο μεγάλο θέμα αφορά την παραδοσιακή μορφή του δημόσιου χώρου που έχει εξοπλιστεί με τεχνολογία ελέγχου και παρακολούθησης των πολιτών στο όνομα της τρομοκρατίας και της εγκληματικότητας, αλλοιώνοντας τις έννοιες του δημόσιου ανοικτού ελεύθερα προσβάσιμου χώρου.

Επιπλέον, σε ό,τι αφορά τον παραδοσιακό δημόσιο χώρο, αυτός αν και προσφέρεται για την "κλασική" πολιτική δράση των νέων σε σχέση με συνολικότερες κοινωνικές αξιώσεις, ωστόσο φαίνεται να στερείται τις ποιότητες εκείνες που

μπορούν να υποδεχθούν ή/και να συμβάλουν στην ενεργοποίηση δράσεων σχετικών με τις ατομικές ή/και μικρο-ομαδικές/συλλογικές επιθυμίες των νέων.

Στις συζητήσεις που λαμβάνουν χώρα σήμερα πάνω σε αυτά τα ζητήματα και στην εξέλιξη των οποίων ο συγκεκριμένος τόμος-συλλογικό έργο επιχειρεί να συμβάλει, τίθεται τόσο το θέμα του μετασχηματισμού της παραδοσιακής μορφής του δημόσιου ανοικτού χώρου για την υποδοχή εναλλακτικών μορφών δράσης καθώς και η μετατροπή του ρόλου των υπολειμματικών χώρων σε καίρια ανταγωνιστικούς απέναντι σε εκείνον του παραδοσιακού δημόσιου χώρου, σε μία προοπτική όπου οι ενδιαίτησοι αυτοί μικρό-τοποί θα πτυχώσουν το α-προσδιόριστο, το αυθόρμητο, το ενδεχομενικό, τον κόσμο της επιθυμίας και του λακανικού Πραγματικού.

Ερωτήματα, προσεγγίσεις και προβληματισμοί, κριτικές θεωρήσεις και θέσεις γύρω από τα παραπάνω θέματα διατυπώνονται στις εργασίες που περιλαμβάνει ο συγκεκριμένος τόμος, 202 σελίδων. Τα κείμενα του τόμου έγραψαν οι **Iain Borden**, καθηγητής στην Αρχιτεκτονική Σχολή Bartlett του University College London και **Rachel Iannaccone** ερευνήτρια στο Center for World Heritage Studies του Πανεπιστημίου της Μινεσότα, καθώς και οι **Κυριακή Τσουκαλά, Χαρίκλεια Παντελίδου, Μαρία Δαντιλή, Claudio Conenna, Νικόλαος-Ιων Τερζόγλου, Σωτήρης Χούρης και Αναστασία Ζήση.** ■